

Komandi partur
Í komandi parti greiðir
Øssur millum frá, hvussu tað
var, áðrenn fólk finga WC.

skúlin, har Býráðið húsast nú. Skúlagarðurin var har, parkeringsøkið er í dag. Rundanum var lagaður grótgardur. Portrið var út ímóti Áarvegnum, árika har kioskin hjá “G” stendur. Tá ið eg byrjaði, var Zakaris Sørensen yvirlærari. Hinir lærararnir vóru: Holgar Bærentsen, Frk. Sivertsen, John Davidsen, Hanus Kamban, Sámal Erik Matras, Jacob Wenningsted, Mia Beier og Peter Poulsen “Petur Snikk”. Har gekk eg í 4 ár.

Hampiliga væl mann hava gingið. Ársroynd-ina 1940 fekk eg virðisløn fyri ídni og góðan atburð. Virðislønin var bókin, “Poul Nolsoe, lívs-søga og yrkingar” hjá Jakob Jakobsen. Bókin var handað mær síðsta skúladag í klassanum av yvirlærara Sørensen. Í bókina hevur Jákup Dahl próstur skrivað:

Øssur Debes fyri ídni og góðan atburð árs-royndin 1940, J. Dahl.

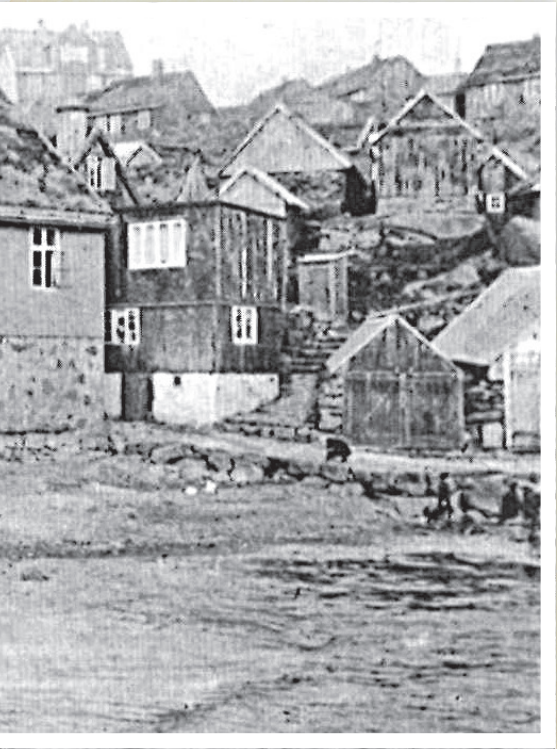
Eingir hentleikar

Heima vóru eingir hentleikar sum í dag. Ljósið var petroliumslampur. Ein hekk uppi yvir køksborðinum, ein hekk yvir spísiborðinum, ein sera vøkur standilampa við longum mess-ingfóti stóð á borðinum í dagligstovuni.

Bert kalt vatn var í húsinum. Kolkomfýrur var í køkinum við vatnbeholdara at hita vatnið. Eisini høvdu vit primus. Aftan fyri komfýrin á veggnum hingu tvær rundar messingaplátir, har krókarnir, klovin og góðaráðjarnið hingu.

Øll hesi amboð havi eg hangandi í kjallara-num, eisini pinnagrevið (torvskeran), primusin, breyðskeran og kjøtmaskinuna.

Kynt var við torvi ella koli, suðuroyar- ella enskum koli. Kolasøla var niðri á keiini, á leið har farstøðin er í dag. Har var eg vanur at fara við leypu at keypa. Kolið var vigað í leypin og galdið kontant. Telling, sum var dani, stóð fyri söluni. Hann var giftur við konu úr Havn. Tey búðu í einum húsi inni í Reynagarði. Eg kendi væl børnini hjá teimum, onkur teirra var um aldur við meg. Kolið var í bríkini við endan á køksborðinum útí móti forstovuni. Torvið var í bríkini frá komfýrinum til stovuhurðina. Und-ir skráninginum á loftstrappuni var brík, har mamma goymdi klæðir. Frá hesi brík ímóti komfýrinum var bonkur, har var omma von at sita.

Frásøgn hjá Ragnhild

Ragnhild, mamma Øssur, dugdi eisini væl at greiða frá. Tað er so heppið, at nógv av tí er niðurskrivað. Ragnhild var fødd í 1904, so hon greiddi frá einum heilt øðrum tíðarskeiði enn Øssur.

Vit taka eisini brot úr hennara frásøgn: Barndómsheimið hjá mær liggur við “Niels Finsens minde”. Hans og eg settu búgv í 1924 á Schrøters trøð. Kommunan átti trøðna, hagani keyptu vit grundøki. Hetta var so einasta húsið har um leið í fleiri ár, Hans Jacob Jacobsen, Smæran, var nærmasta hús.

Einki el ljós var. Kommunan lat okkum fáa eina gamla petroliumslýkt frá Poul á Jagri, ið hevði gøtulyktirnar undir hond. Vit skuldu tendra hana sjálvi. Tá var langt eftir til húsini. Har var vallað men bølamyrrkt at ganga. Tað var hvørki ljós ella kloakk.

“Ísframleiðslan”

Um veturin, tá ið ísur legðist á tjarnirnar, keypti Jens Olsen, sum hevði Handilsforeiningina, sum nú er Kafé Natúr, ísin frá arbeidsmonnum, sum brutu hann upp og bóru hann við leypu við roka á. Teir finga vist fyri kilo av ísinum, teir avreiddu. Tí mátti leypurin fyllast mest møguligt. Illgongt var at ganga við hesi tungu byrðu oman millum húsini á Brekku. Tað var ein smøl og brøtt gøta móti Dimmalætting oman ígjøgnum kanal-ina til “Íshúsið”, sum lá niðri á Lava. Hetta var áðrenn nakað var, sum æt frysting.

Havnarmenn fóru tíðliga upp

Havnarmenn vóru dúgligir traðarmenn. Teir lagaðu hin gitna Stóragarð, sum røkk frá Válgaravík yviri á Tórgarði. Hann endaði úti í Sandagerði, og innan fyri hann vóru nógv- ar træðir. Hetta var í 1895, tá var Havnin lítil.

Tað búðu tá eini 2000 fólk í Havn. Vit børnundu óttaleys spæla á gøtunum, tað vóru eingir bilar ella syklar. Eg vaks upp við Quillingsgarð í Lagabrekku. Har var ein slætti sum kallaðist “Niðri í Eyri”. Har var vanligt “spælipláss” hjá børnum. Ungdómurin plagdi um kvöldarnar “at fara upp á gólv” at dansa, tá lyktirnar vóru tendraðar. Eingi børn vóru vanliga úti longur enn til lyktirnar vóru tendraðar. Havnarfólk fóru vanliga tíðliga til songar og tíðliga upp, um kl. 6-7. Arbeidsdagurin var langur og strangur.

Eitt spælipláss var á Abbatrøð. Har var alt bður. Vit heintaðu sóljur, sum vit seymaðu til hálsband og summardáar til armband.

Áarvegurin tá

Latum okkum fara ein túr niðan eftir Áarvegnum, áin rennur so hugnaliga framvið Áarvegin, stundum lagrandi og stundum buldrandi. Í Amtmansgarðinum vuku stór trø, greinarnar hingu út yvir ána, eitt sera vakurt gullregn við sínum vøkru gulu blómum. Longri uppi var havin hjá Djóna í Geil og hjá Lützen og Restorff.

Í Meinigheitshúsinum gingu vit í sunnu- dagsskúla. Um summarið fóru vit útferð við matpakka út í hagan í Sortudíkið, [har Norðalandahúsið nú stendur]. Stundum fóru vit út á Boðanes. Har var hugnaligt. Stór fløta var at spæla á. Strondin var umgird av skelsandi. Tá var siður at stroya skelsand á

túnið til hátíðirnar um páskir og hvítusunnu.

Niðri á sandinum undir Fútastovu var eitt tað besta spæliplássið. Her savnaðust børnini aftaná skúlatíð. Áin rann oman gjøgnum sandin, so tað var eitt roysni at loypa yvir um. Tað var ikki altíð, at tað eydnaðistuttan at bliva vátur. Men tað sakaði einki. Vit høvdu góðar føroyskar sokkar sum vermdu væl. Har var gott at spæla. Uppi á Abbatrøð var alt vallað, eingi hús. Tvær stórar tjarnar lógu har. Millum teirra var ein vollur at ganga eftir yvir til Frúutrøð, har tey hoyggjaðu. Um veturin legðist ísur á tær, har plagdu vit at skoyta. men tað bleiv so stutt tíð, tá komu arbeidsmenn og brutu ísin upp, hann skuldi seljast til íshúsini.

At skjóta fyri kongi

Eitt stórt upplivilsi var fyri skúlabørnini 26. september, tá ið Kristian 10. kongur hevði føðingardag. Vit skuldu mæta upp og marsjera yvir á Skansan við hornblástri á odda. Øll vóru so uppskrýdd og latin í før- oyskar sokkar og rotuskógvar við reyðum tveingjum, føroyskar tuflur, fyríklæð, nýggj reyð flættibond. Komin yvir á Skansan stóðu politistarnir klárir við kanónirnar. Teir vóru kvartermeisterin, Sámal á Krákusteini, Georg í Skrivarastovu, Sámal hjá Aggusteini, Poul í Snikkarastovu, August í Barnastovu, Johan í Barnastovu. Verjuskipið Beskytteren lá á vág- ni. Kvartermeisterin rópti “første kanon fyr”, so skutu teir. Beskytteren svaraði aftur ímóti. Amtmaðurin helt talu fyri kongi, 9 hurraróp rungaðu, hornmusikkurin spældi “Det er et yndigt land”, “Kong Kristian stod ved høje mast” og “Eg oyggjar veit”. Tey flestu tóku húgvuna av, men verri enn so øll.

Anna Askham f. 1901, fortaldi í 2003 frá eina serligari hending í 1914 tá fyrri veraldarbardagi var brostin á einar tveir mánaðar frammanundan. Og tað vildi ikki øðrvísi til, at júst meðan tey skjóta fyri kongi, kemur ein enskur krússari í Nólsoyarfjørð. Teir høvdu hoyrt skotini. Umborð har var tað sera nærliggjandi at hugsa, at týskarar høvdu tikið Føroyar, og at hetta var eitt figgindaálop, sum var í gongd. So her var ikki annað at gera enn at fara at rigga til móttálop. Men so langt kom tað tó ikki. Bretski konsulin, Valdemar Lützen, fór umborð at greiða frá, hvussu hetta hekk saman, so henda diplomatiska kreppan fekk ein friðarligan enda.

Seiður verður kruvdur